

«بهارستان»؛ سرخط سامان دهی محیط زیست

فعالان محیط زیست از مطالبات زیست محیطی خراسان رضوی از نمایندگان استان در مجلس دوازدهم می گویند

مرتضی مصدق
روزنامه نگار

گزارش
روز

این یک حقیقت انکارناپذیر است که ظرفیت های اقلیمی، جغرافیایی و زیست محیطی، از سرمایه های ارزشمند کشور محسوب می شوند و پوشش گیاهی، تنوع زیست بوم جانوری، ظرفیت معادن و اقلیم های آب و هوایی در ایران، همگی از فرصت هایی هستند که می توانند زیرساخت های مؤثر توسعه باشند. در این وضعیت، اگرچه نامهربانی های فراوانی به خصوص در سال های اخیر با طبیعت ایران شده

است، فعالان محیط زیست هنوز هم بر این باورند که شرایط برای مطالبه گری فراهم است و انتخابات مجلس در اسفند امسال می تواند فرصتی باشد که میهمانان آینده خانه ملت، بیش از پیش پیگیر دغدغه های مردم و کارشناسان این حوزه باشند. بر همین اساس در آستانه انتخابات ۱۱ اسفند، جالش ها و مطالبات زیست محیطی خراسان رضوی از نمایندگان مجلس دوازدهم، محور گفت و گویمان با پنج نفر از فعالان حوزه محیط زیست است.

مسئله نازاری آبخوان ها در خراسان رضوی، یکی از بحران های بزرگی است که هر سال نیز برخلاف مسیر بهبود حرکت می کند

به مراتب وخیم تر است. در این شرایط، تا فکری به حال آب نکنید، نمی توانید انتظار داشته باشید که الگوی کشت یا مصرف شما اصلاح شود. این ها مثل حلقه های یک زنجیر به هم پیوسته است. اگر نمایندگان مجلس از سازمان محیط زیست این موضوعات را مطالبه نکنند و تصفیه خانه های مورد نیاز مشهد همچنان بلا تکلیف باشد، موضوع بازچرخانی همچنان نیمه تمام باقی می ماند، در نتیجه حاکمیت نیاز به حفر چاه و اضافه برداشت از سفره های آب زیرزمینی خواهد داشت، یعنی همین چیزی که الان مشاهده می کنید و در نتیجه، کاری جز ابراز تأسف محدود دشت مشهد نمی توان انجام داد.

لیتر به لیتر آب شرب در مشهد، فقط هزار لیتر به عنوان آب خاکستری، بازچرخانی می شود و به فرایند مصرف در حوزه های کشاورزی و صنعت بازمی گردد و مابقی در قالب آب سیاه، راهی کشف رودی می شود که حدود ۷ هزار متر مربع از اراضی کشاورزی اطراف این رود را سیراب می کند. «از مجموع ۳۷ دشت خراسان رضوی، وضعیت ۳۴ دشت که یکی از آن ها دشت مشهد است، در حالت فوق بحرانی قرار دارد و سطح آب زیرزمینی در آن ها کاهش پیدا کرده است». درویش با بیان این مطلب تصریح می کند: البته این یک بحران ملی است و به خراسان رضوی محدود نمی شود. اما می توان به جرئت گفت که وضع استان و به خصوص مشهد

از اصلاح الگوی مصرف بگوییم اما به هر حال، برخی اقدامات زیرساختی هم نیاز است تا میان حوزه های مصرف توازن ایجاد شود. این فعال حوزه محیط زیست یادآوری می کند: حقیقت این است که اگرچه برای آب، حوزه های مصرفی مختلفی همچون کشاورزی، صنعت و خانگی وجود دارد، باید توجه کرد که آب مورد نیاز در بخش خانگی با آب مورد نیاز در بخش کشاورزی تفاوت های چشمگیری دارد. این حوزه ها در عرض هم نیستند، بلکه می توانند در طول هم تعریف شوند و با توسعه فرایند بازچرخانی آب، شرایطی ایجاد شود که سبب سالم سازی شده از بخش خانگی، اراضی کشاورزی را سیراب کند. او تأکید می کند: امروز از مصرف ۱۲ هزار

یافتن راهکاری برای حل تنش های آبی مستمر در مشهد، محور اصلی مطالبه محمد درویش، فعال محیط زیست، از نمایندگان آینده خراسان رضوی در مجلس است. به گفته رئیس کمیته محیط زیست در کمیسیون سلامت اجتماعی یونسکو، مسئله نازاری آبخوان ها در خراسان رضوی، یکی از بحران های بزرگی است که هر سال نیز برخلاف مسیر بهبود حرکت می کند تا امروز تفاوت ۳۳ میلیارد مترمکعبی در ذخایر آب و مصرف مردم استان، نشان از یک شکاف جدی و انکارناپذیر باشد. درویش معتقد است یک گوشه از مدیریت این شرایط به نهادینه کردن فرهنگ صرفه جویی در مردم برمی گردد و این خیلی خوب است که ما به طور پیوسته

کم آبی در صدر بحران های استان

به موازات بحران آب، شاید بتوان بحران آلودگی هوا را نیز یکی از چالش های مهمی دانست که امروزه مردم استان و به خصوص مشهدی ها را گرفتار کرده است و ضرورت رسیدگی به آن، دیگر بر هیچ کس پوشیده نیست. سید ابوالفضل حسینی، فعال حوزه محیط زیست، نیز مطالبه اصلی خود را با محوریت همین موضوع مطرح می کند و می گوید: طبق آمار رسمی وزارت بهداشت، از ۲۷ شهرستان با جمعیتی حدود ۲۵ میلیون نفر، مرگ بیش از ۲۰ هزار و ۸۲ نفر، ناشی از ذرات معلق است و در فهرست این شهرها، مشهد وضعیتی بسیار وخیم تر از دیگر شهرها را تجربه می کند.

رفع آلودگی هوای مشهد در دستور کار باشد

به گفته او، طبق قانون هوای پاک که در سال ۱۳۹۶ تصویب شده است، ۵۲ دستگاه اجرایی مسئولیت دارند در این مسیر گام های مؤثری بردارند و اگرچه مدیریت شهری در مشهد همواره فراتر از مسئولیت های خود عمل کرده است، برپایه اطلاعاتی که ما در اختیار داریم، بیش از ۷۰ درصد آلودگی هوای شهر، همچنان مربوط به حوزه حمل و نقل است. حسینی بیان می کند: این نماینده مجلس است که در این وضعیت می تواند سایر نهاد های متولی را نیز همچون شهرداری ها به خط کند و ترتیبی به دهد که اعتبار لازم برای نوسازی ناوگان اتوبوس

مهم دیگری همچون مازوت سوزی نیروگاه های استان همچنان بای توجهی مدیران سازمان محیط زیست مواجه است. اینکه بگوییم در ۱۰ ماه نخست سال ۱۴۰۲، غلظت آلاینده های مشهد در ۲۹۱ روز بیشتر از استاندارد جهانی بوده است و در جدول شاخص کیفیت هوای امسال مشهد، حتی یک روز خطرناک و دو روز بسیار ناسالم هم ثبت شده است، خبر دردناکی است که نمی توان با آن کنار آمد. پیگیری آخرین وضعیت رسیدگی به این دو مسئله و ضرورت دخالت مستقیم نهاد های حاکمیتی ملی، موضوعی است که یک نماینده مجلس باید آن را دنبال کند.

این نماینده مجلس است که در این وضعیت می تواند سایر نهادهای متولی را نیز همچون شهرداری ها به خط کند و ترتیبی بدهد که اعتبار لازم برای نوسازی ناوگان اتوبوس و تاکسی در مشهد تأمین شود

و سودجویانی که به معدن کاری در آن مشغول هستند، علاوه بر نابودی کوه، الگوی کشت، دام پروری، زیست گونه های جانوری و حتی کارکردهای اقلیمی آن را هم نابود می کنند. این از ضرورت های پیگیری نمایندگان مجلس است که با تخلفات عیان مقابله کنند. تقی زاده این نکته را هم می گوید که «تخلفات عیان»، انحصار در سودجویی افراد حقیقی ندارد و تملک رودخانه چهل بازه یا اراضی کمربند جنوبی توسط سازمان ها، نشان از گستردگی پهنه تخلفات در بین اشخاص حقیقی و حقوقی است که نمایندگان استان در مجلس، باید برای برخورد با آن ها اراده عملیاتی داشته باشند.

هر بلایی که تا به امروز بر سر محیط زیست آمده، برپایه رفتارهای سلیقه ای بوده است و نماینده مجلس می تواند اختیارات قانونی خود برای ریل گذاری و تدوین آیین نامه های یکپارچه استفاده کند

می اندازد. این همان حلقه مفقوده ای است که گفتم و مسئولیت آن نیز بر عهده نمایندگانی است که به ضرورت همکاری میان سازمان ها بی توجه هستند. شاسوند تصریح می کند: می توان در همه طرح های آبخیزداری، پیوست حفاظت از گونه های جانوری و حشی را هم در نظر گرفت تا ضمن هدایت آبراه های طبیعی به سمت مناطق روستایی، اقلیم زیست جانوری نیز در استان حفظ شود.

باید میان قوانین حوزه آبخیزداری، حفاظت از گونه های گیاهی و البته زیست جانوری، همسویی قانونی به وجود بیاید

در برخی دشت های استان، حفظ پوشش گیاهی برای محافظت از گونه های جانوری وحشی، یک ضرورت است و سازمان محیط زیست بر این عرصه نظارت مطلوبی دارد اما اداره کل منابع طبیعی در اقدامی موازی، برای همان مناطق مجوز چرا صادر می کند و به پیروی از این مجوز، سیل گله هایی به این دشت ها گسیل می شوند که امنیت غذایی را برای انواع مختلف گونه های گیاه خوار به خطر

در ادامه، فاطمه شاسوند، دیگر فعال محیط زیست، بیش از همه از نبود انسجام قانونی در حوزه های مختلف زیست محیطی گلایه می کند و در مقام مطالبه از کرسی نشینان بهارستان تأکید می کند که باید میان قوانین حوزه آبخیزداری، حفاظت از گونه های گیاهی و البته زیست جانوری، همسویی قانونی به وجود بیاید. او بیان می کند: برای مثال امروز

فرشته تقی زاده، عضو هیئت مدیره شبکه سمن های محیط زیستی خراسان رضوی و مدیرعامل مؤسسه دیدبان آب، هوا و زمین، یکی دیگر از فعالانی است که در گفت و گو با ما، انتظارات خود از وکلای ملت در مجلس دوازدهم را چنین بیان می کند: اهمیت دادن به حفاظت از منابع آبی، منابع طبیعی و محیط زیست فقط با اجرای قانون و برنامه هایی تحقق پذیر است که متخصصان و استادان دانشگاه به عنوان راه حل های برون رفت از بحران مطرح کرده اند. این خیلی مهم است که در مدیریت محیط زیست، متکی بر برنامه های بلندمدت و دیدگاه روشن

محیط زیست؛ گرفتار عملکرد ناهماهنگ

عکس: محسن ریاضنده / شهر آر